

KARYS

Plna syk. i savaitę.

Kaina: 3 mėn. 10 auks., 6 mėn. 20 auks., 12 mėn. 35 auks. Atskiri numeriai — 60 skaitikų —
Adresas: Krašto Apsaugos Ministerija. «Karlio» — Redakcija. —

Nr. 24 (108)

Kaunas, 1921 m. birželio mėn. 16 diena.

III metal.

Del karių dalyvavimo rinkimuose į savivaldybes

reikia prisilaikyti bendrų įstatymų.

Kadangi rinkimų įstatas del karių balsavimo jokių išimčių nenumato, todėl balsavimo teisę turi visi kariai, kurie atitinka įstat. 2 (Vyr. Žin. 62 Nr.) reikalavimam išskyrus karius, kurie gyvena kareivinėse ir kurie skaitosi fronte.

Savivaldybė ir kariai.

Kariams duota teisė dalyvauti rinkimuose į savivaldybes.

Rinkimai artinas. Mes jiems turime pasirengti.

Senai, kartais nepalankiose sąlygose rinktos savivaldybės dabar perrenkamos. Senų tarybų darbe aptinkame šiek tiek apsileidimo, šiek tiek nemokėjimo tvarkyti visuomenės ūkį.

Kaip miestuose nešvarumas gatvių, netvarka vietose įstaigose, taip ir provincijos savivaldybių darbe: netaisomi, sunkiai bepavažiuojami keliai, sutrusios mokyklos ir t. t., juk taip įkiriama visiem pažįstama.

Lig šiol daug buvo kreipta į mūsų valstybės tarptautinę padėtį, buvo rūpinamas sienų aprėžimo klausimais, santykiais su kaimynais. Tie klausimai tiek buvo svarbūs, taip ankštai su dienos reikalais surišti ir dažnai nuo jų tokio ar kitokio išrišimo priklausė valstybės gyvavimas, kad mes pamiršome net būtinuosius vidujines tvarkas palaikyti darbus atlikti.

Daug kas nuo tokios padėties nukentėjo. Bet toliau taip, be abejo, neturi būti.

Mes kariai neturime šalinis nuo piliečių pareigų atlikimo. Nors tai reikia pagailėti, kartais ir apsi- reiškia.

Mes kaip jaunoji, gyvoji, organizuota pajėga, turime įnešti į šią, kiek apmirusią sritį, žvalaus gyvumo srovę.

Rinkimai artinas. Pasiruoškime jiems.

Būdami kariai, palikime susipratę, veiklius piliečiai, kuriems rūpi ne tik žodžiuose šalies gerovė.

Atminkime, kad nuo mūsų šalio į rinkimus atsi- nešimo daug kas nukentės:—galės patekti į savival-

dybes elementai, kuriems visai nerūpi savivaldybės reikalai, kuriems svetimi mūsų darbo liaudies reikalai.

Iš anksto tiksliai susipažinę su paskelbtais kandidatų sąrašais eikime į rinkimus kuō gausiausiai.

Netik patys sąžiningai pildykime piliečių pareigas, bet kaip visur ir visuomet, raginkime tą pat atlikti ir kitus.

Latvių ir Estų svečiai.

(23 Nr. tęsinys).

Estų laikraštiniškas Tupic pirm visoko sakosi esąs maloniai nustebintas mūsų kariuomenės išvaizda. Jis nekūr nematęs taip mažai paviršutinio, daugeliui armijų charakteringo, karo tuštaus išdidumo ir jokio vidujinio patvarumo, rimumo.

Laikraštiniškai buvo Aviacijos parke. Jie konstantuoja, kad mūsų pajėgos esą gan žymios sulyginant su kitų naujai susikūrusių valstybių pajėgomis.

Jų armijos švietimui, kultūrinimui esą įsteigti „Kareivių Rūmai“, kur jiems rengiama paskaitų, koncertų, visokių, valdinimų, kur jie laikraščių, knygų gauna ir pigiausį, švarų valgį, patogią nakvynę. Tokie „Kareivių Rūmai“ esą visuose Estų žymesniuose miestuose. Teatruose buvo rengiama, ypač kiek anksčiau, kareiviams prieinami—pigūs spektakliai. Tokių spektaklių ir fronte keliolika buvę padaryta.

Leidžiamas savaitinis „Sōdur“ (Karys) laikraštis. Visose dalyse esą įsteigtos bibliotekos.

Kiekvienoje bemaž kuopoje esą švietimo ir sporto ratelių. Jie žymų kareivių švietimo reikale darbą atlikę. Kaip ir latvių estų armija žymiai paleista — demobilizuota.

Visi demobilizuotieji kariai esą susispietę į tam tikrą organizaciją. Tos organizacijos tikslai tokie svarbūs, jos darbas taip įdomus, kad ir mums rimtai vertėtų į ją prisžiūrėti, susipažinti, kad pasinaudojus estų prityrimu.

Demobilizuotų karių sąjunga esanti dabar labai stipri ir veikli organizacija. Jos skyriai ne tik miestuose, bet ir sodžiuose esą išsiplatinę.

Ji pasistatė ir vykdo štai ką:

1) Gaunant demobilizuotiesiems kariams žemę, ji stengiasi padėti naujakuriams steigti ūkį, tą darbą kooperatyvės savišalpos pamatais atlikdama. Jei demobilizuotas karys turi gauti žemės, ar pensijos, bet del kurių nors formalumų dar negauna, minėta sąjunga savo autoritu tokių karių prašymus paremia, tarpininkauja panašiuos reikaluos tarp valdžios ir savo karių.

Šioje srityje yra daug jau nuveikusi

Ji yra įsteigusi krautuves, kur visa, kas kartui reikalinga, galima gauti. Ji yra organizavusi visuomenės ir valdžios remiamą visuose šalies centruose sanatorijas. Yra džiovininkams sanatorijų, yra reumatizmo gydymui sanatorijos. Be to minėta sąjunga yra pristeigusi irgi kooperatyvų pamatais artelių—iš demobilizuotų karių darbininkų būriai.

Tie būriai savo dalyviams pirma visa ko padeda rasti darbą, antra saugo juos nuo išnaudojimo.

Tokie būriai patiems kariams vadovaujant apsimena atlikti tam tikrus darbus, kerta tam tikrą miško plotą, kasa kur rąvus, krauna prekes ir t. t.

Kaip matyti tokia sąjunga gali milžinišką rolę šalies kultūros ūgyje vaidinti. Tos sąjungos darbu, dar sykį primename, reikia rimtai susidominti visiems, ypač mums kariams, kurie savo uždavinį atlikę sulauksime galų gale momento, kada galėsime grįžti prie ramaus darbo.

Svečias grįžęs prie savo įspūdžių Lietuvoje dideliu ūpu pasakoja apie savo kelionę Nemunu.

Ypač jam darė didelio įspūdžio liaudies pakilimas. Nakties tamsoje su žiburiais, gėlėmis, baltai aptaisytos mergaitės ir šiaip minia juos sutiko. Be aplanke Vėliuonoje Gedimino kalną su bažnytele.

— Neišdildomo mistingai paslaptingo įspūdžio paliko tas įvykis. Kalbos ir elgesys rodė gilų liaudies susipratimą ir karštą laisviems būti troškimą.

Šalis išrodo, sako, turtinga, žemė derlinga. Tik trobesiai, palyginant su žemės turtingumu kiek menkesni, paire. Bet, nieko, sako svečiai, jei ir toliau tokia energija varysite kultūrinį darbą kaip lig šiol, bus viskas lengvai nugalėta. Šalis išsivadavus nuo priešų pradės klestėti turtais ir perteklium.

Brundalaa.

Kas galima sakyti apie tokį žmogų, kuris visus ligi paskutinio nukirto, pats krito, bet gi nedavė įsakymo pasitraukti?!

Morcan.

Vertė Leit. P. Jurgelėvičiaus.

Nakties kautynės.

(Tęsinys 23 Nr.).

B. Spietimas ir priėjimas.

Spietimos punktai ir keliai vedanti iš jų priešą turi būti tinkamai aptarti. Būtinai reikalinga nurodyti keliai su kompasu. Dideli plotai be kelių perėjami tik su kompasu.

Keliai, kuriais nereikės žygiuoti, reikia išanksto pertverti. Jeigu tam tikslui nebūtų laiko, išstatyti ant jų ir taipogi abejojamose vietose sargybas, kurios priėjungia prie sekancijų užpakalinių dalių.

Svarbiausia paskirtis prisiartinant prie priešo yra:

1. laikytis krypties;
2. nenutraukti ryšio su kalmyninėmis ir užpakalinėmis dalimis;
3. laikytis griežtai tylumos.

Krypčiai ir ryšiai laikyti čia vartoti galima lenkų žvakių padengtų fosforo mase, nedideliame atstume, ir popiurgalių arba ir virvelių.

Jei kartais lmtų darbuotis priešo reflektorius, žygiuojanti dalis privalo tuč tuojau gulti, nelaukdamas, kol žviesa ją pasieks, ir prisitaikinti prie vietos, sukuriant netgi mažiausią grėbę. Priešui išgesni laiką

Iš Lenkų fronto.

Neįtralės zonos gyventojų pranešimais lenkai maną mus puliti, ir kad iš Lingmėnų klebono esą pareikalauta metrikų gymusių 1896, 1897, 1899, 1900, 1901 ir 1902 met. Vietomis po kaimus lenkų žandarai gauda jaunos vyrus ir veža į Poznanų. Gauda ir tokius kurie turi ir 35 metus. Daug pabėgusių slapstosi neįtralėj zonoj. Taipgi skubiai kertamas miškas ir gabenamas Lenkijon. Už demarkacijos linijos lenkų žandarai agituoja žmones steigti partizanų būrius.

Birželio 7 d. mūsų pusėn parbėgo vienas lenkų kareivis ir vienas civilis, kurie pranešė, kad praeltą savaitę į Švenčionis buvo atvažiavęs generolas Želigovskis ir sušaukęs visus tos apylinkės dvarininkus pasitarimui dėl mobilizacijos ir bendros padėties reikalais.

Birželio 11 dieną kokią 2 val. dienos, lenkai puolę mūsų sargybą, stovinčią Mežonių (Mežance) kaimo rajone, bet sutikti stipriu pasipriešinimu, pasitraukė. Iš vietinių gyventojų pranešimų pasirodo, kad tai valklojasi lenkų kareivių dzertyrų gauja.

Iš Vilniaus gautos yra tokios žinios: Nauja Želigovskio mobilizacija eina labai sunkiai. Niekas nenori stoti į kariuomenę. Vakarais, ant visų Vilniaus gatvių stovį patruliai, kurie patikrinėja visų vyrų dokumentus. Jeigu suranda, kad sulaukytasai neužsiregistravęs atatinamos komisijos, tai jį areštuoja. Lenkai mobilizuoja irgi tokius, kurie save laiko Lietuvos piliečiais, nes priverčia juos priimti Vidurinės Lietuvos pilietybę. Daugiausia verčia tokius, kurie dabar tarnauja pas juos valdžios įstaigose.

Vieno grįžusio iš Vilniaus asmens pranešimu, Vilniuje „sukilimas“ buvo rengiamas gegužės 27 d., paskui atidėtas į birželio 1 dieną, o dabartiniu laiku, dėl kokių tai nežinomų priežasčių, tas „sukilimas“ atidėtas birželio 10 dienai. (Ačiū Dievui, šandien mes jau turime birželio 16 d., o to garsaus „sukilimo“ vis dar negirdėti!). Išduodamas minėtam asmeniui leidimą Vilniuje, lenkų karininkas pastebėjo, kad jis pasiskubintų iš Kauno grįžti Vilniun, nes birželio 10 dieną būsianti uždaryta siena. Tas pats asmuo pra-

apšviečiant plynias vietas priešaky—tokios vietos reikalinga apėti.

Žygiuojant į priešą voros turi būti išskleistos kautynių tvarkoje, kad kiekvieną valandą galėtų greit sutikti priešą ugnimi.

Pryšaky nedideliame atstume žygiuoja pora patrulių, kurie įspėja dalį suradę kokių nors kliūčių. Toliau seka atakuojanti dalis skleistinėje rikiuotėje (tik ne voroje) atatinamos jėgos, kad galėtų pirmutinį priešą pasipriešinimą sulaužyti.

Po kiekvieno susidūrimo su priešu (žvalgų, sargybos, kaimo paėmimas) į atakuojančias dalis įsiskverbta netvarka. Dėl šio apsiireškimo toliau žygiuoti tokiai supainiotų vienetų daliai yra maža prasmės, tuo gi tarpu josios sutvarkymas čia pat atima kiek laiko, kuriuo gali priešas sau pasinaudoti.

Taipgi čia matyti reikalingumas turėti užpakalines kitą kurią pavaduojančią dalį — paspirtį. Juo stipresnė priešų pozicija ir juo daugiau tikima priešą atsispisiant, juo giliau turi būti mūsų jėgos sutvarkytos.

Puolus pirmąją priešų liniją, rezervas aplenkia puolusią dalį, duodamas progos jai susitvarkyti, ir tikslas tokiu būdu nepalaužiamai siekiamas ligi galo.

Sutvarkant pirmąją puoliančiąją liniją, nereikia būti joki, jog ji kartais galėtų būti savo paskirčiai silonoka.

neša, kad lenkai paleido gaudus, jog lietuviai pulsią Vilnių. Dabar vėl vedama agitacija kareivių tarpe dėl karo su lietuviais.

Kap. J. Plepys.

Ryšio stoka.

Niekas kariuomenės dalių taip nevargina, niekas joms pavestų uždavinių vykdyti taip neklūdo, kaip ryšio stoka. Tai visi gerai žino, kas skaudaus patyrimo turėjo su mūsų telefonu ar telegrafu. Čia aš nenoriu kalbėti apie ryšį pačiose frontinėse dalyse, kur jis, palyginant su vadinamuoju artimuoju užpakaliu, visgi pakankamas. Bus pakankamai technikos medžiagos, bus išmokyto drausmingo tarnaujančiųjų personalo, bus daugiau valstybiniai susipratusių elementų, tai ši spraga kariuomenės eilėse, manau, savalme išnyks. Bet ten, kur kariuomenės dalims tenka netarpiniai turėti ryšio reikalo su bendromis valstybės (ir savivaldybių) įstaigomis ar bendra viela naudotis, ten vien kitiems už naudojimą auksinus skalto ar sutinka visai nepralaužiamų kliūčių. Kuriozų galima būtų parrinkti tiek ir tiek. Paduodu pora savojo patyrimo. Velykomis teko man parsigabenti keli vagonai pašaro; ligi fronte stovinčios dalies su viršum 40 kilometrų, ir tai per virš 10 kilometrų klampausių pavasario purvynų. Stoties viršininkas ragina kuogreičiau siai ištuštinti jam vagonus, nesą reikalingi. Tada, kad pareikalauti iš dalies arklių, stoties telefonu prašau valstybinės įstaigos sujungti mano aparatą su Divizijos Centrale.—Negalima, esą mes geležinkelių stotims kalbėti neduodam.—Prašau duoti Divizijos Štabą.—Negalima.—Tarnybos reikalais prašau man duoti Divizijos Vadą! Tamsta privalai iš manęs imti pinigų ir leisti kalbėti.—Numurmėjo ir nedavė. Reikėjo nušaliu leškoti arklio, kad galima būtų per dieną laiko pranešti daliai apie transporto atvykimą, kad galima buvo tai per 3—4 minutes telefonu atlikti! Kas apskaitytų, kokių skaičių reiškiasi kasdieniai valstybės nuostoliai vien dėl tokio ryšio. Man dingt į galvą

mintis: ką gi, jei šią minutę norėtų pranešti Divizijos Vadui nežvaigždėtas Lietuvos pilietis apie prasiveržimą užpakalin, sakysime, kad ir Vilniaus avantūrininkai! Labai nesistebiu ir nesistebėsiu, jei dar kartą jie laimingai iš kilpų išspruks.

Prieš mane „Vyriausybės Žinių“ Nr. 55 iš sausio m. 19 d. 1921 m., kur „Įstatymas sąlygoms naudoti telefonų tinklu“ skamba:

...17 §. Valdžios stotyse (mano pabrūkta) už pasikalbėjimus moka už kiekvienas 3 minutes arba jų dalį mieste 1 auks.

18 §. Už pasikalbėjimus su užmiesčiu moka vis be jokių išimčių, neišskiriant ir abonentų už kiekvienas 3 minutes ligi 50 kilometrų... 2 auks.

...Už neeilinius, skubius pasikalbėjimus imama 1 kartus daugiau.

Pastaba. Esant eilėj kiekvienas vienu kartu teisės kalbėti ne daugiau kaip 9 minutes... Skaitan šitai ir nieko nesuprantu. Matyt, telefoninko būta plus royaliste que le roi (labiau karaliaus kalbinko negu pats karalius. Red.)

Kitas pavyzdys dėl telegrafo. Duota dvi termininės telegramos. Negauta laiku, pasirodo, todėl, kad gavimo vietoje yra tik karo telefonas, o telegrafo įstaiga yra tik 22 kilometrų atstumo. Tai, rodos, kulturingoj šaly nepriimtų tokių siuntinių, kurių garantuotu laiku negali pristatyti. Kategoringai tvirtina, kad ištikus kareivio šeimynoj nelaimel, nei kartą anksčiau kaip 3-ą dieną telegramos daly nesu gaves.

Mačiau Vakarų Europoj telefonu naudojimos tvarkymą, bet ten mačiau ir tvarkingą pajamų sudorojimą, gavimą.

Gera, kad valstybei atsidarė dar vienas pajamų šaltinis; gera, kad sustabdyta (dalinai) tuščios kalbos, bet visai negera, kad sutrukdyta gan geresnis sugebėjimas susižinoti pirmaisiais mūsų valstybės kūrimo metais, negu dabar. Vokiečiams iš Lietuvos galutinai išsėnant, mes, jau įpratę laisvu telefonu naudotis, nelyginant iš inercijos beveik visur nevaržomai galėjom susikalbėti, dabar gi patys tvarkydami, kitose srityse nugalėję ir didesnes kliūtis, susižinavimo srity beabėjo žengti glume atgal. Nemokame, ar bijome kultūros gėrybės

kadangi patirtis moko, jog tamsumoje apniktas priešas visomet esti nugalėtas; čia yra pavojingesnės tik einančios kontratakos dalys. Užtat paspirtis turi būti jau atsakomai stipra ir eiti pirmyn nedidešiam atstume, kad pajėgtų tolimesnį, pirmą jau paruoštą pasipriešinimą sulaužyti. Paskui paspirtį privalo sekti kitas rezervas, kuris atremia išėjusias kontraktas priešos dalis.

Be to rezervas reikalingi ir tam atsitikimui, kuomet pirmoji linija be pasiryžimo velkia arba neplaningai ugnį atidaro, kuomet yra reikalo puolis pirmyn praplėsti, arba priešos pasipriešinimą sugniaužti, arba pirmosios linijos spragas papildyti.

Pavyzdys:

S. kaimas nakties ataka liko prancūzų 6 batalionų paimtas, tik nebuvo sparnai apsaugoti ir voros giluma nebuvo kaip reikia sutvarkyta. Todėl vokiečių 8 kuopos kontrataka išvijo iš kaimo prancūzus, kadangi pastarieji negalėjo tamsumoje nusivokti kiek vokiečių pajėgų.

Visų daugiausia patariama žygiuojančiom į priešą dalim išsitlesti į kuopų vorą.

Žygiuotės skėma atakuojančiom dalim prisiartinant į priešą.

I. Apsauga — priešaky ir šonuose patruliais 3-4 parinktųjų kareivių ir karininko arba uolesnio puskarininkio.

Toliau seka 30-60 m. atstume:

II. Atakuojanti linija — plačiuoju fronte (dalis kuopų voromis).

Paskiau 100-200 m. distancijoje:

III. Paspirtis — pėstininkai ir lenkųjų pagalbinių ginklų rūšis bei keliolika artilerininkų suvartojimui užgrobtiesiems kovos įrankiams sunaudoti.

Paskui minėtas voras seka 400-600 m. atstume:

IV. Rezervas — su artilerija — toliau kavalerija.

Artilerija turi būti pasiruošusi, kad vos švintant galėtų stoti kovon.

Čia paduota atakos skėma judamajame kare.

C. ATAKA.

Atsėradus maždaug 1000 m. atstume nuo priešos pozicijos, ant šautuvų užmaunami durtuvai ir duodama paskutinė dispozicija. Tvarkos skėma lieka ta pati kaip ir prisiartinant į priešą.

mis naudotis? Samoningam krašto reikalų sargyboj budėtojai bene reiktų apie tai pagalvoti, o man tenka statyti taškas.
Karaininkas P.

Tikroji ataka glūdi tinkame ir griežtame ugnies ir smūgio suderinime.

Kareivio auklėjimas.

Daktaras Kampeano sako: — Karo psichologijos tyrime — kreipia dėmesį į galingesnį už šautuvus ir kanuoles veiksnį, į moralę jėgą, kuri sudėta iš trijų elementų: proto, kuris viską sprendžia, valios, kuri pildo ir drąsos, kuri nekina mirti.

Ši jėga masėse išsiplatinus, sujudina jas ir duoda galės padaryti didžiausių aukų nugalėjimui. Morale jėga visad nulemia į savo pusę nugalėjimą.

Lietuvos armijai prasidėjo gan ramus laikas.

Demarkacinės linijos atsarginės dalys ir įguly kariuomenė turi galimybes vesti užslėmtimus demaršais kaip ramiu laiku.

Tuo tikslu norisi išsistarti: Didelė armijai nauda iš taip vadinamo „muštros“, jis be galo yra reikalingas, bet dar reikalingesnis armijoje tinkamas ūpas ir aukštesnė morale jos vertė.

Liaudis, iš kurios tarpo kareivis palimtas, nedėkos vadovybei, jeigu ji grąžins atgal kareivį įpratinimą ir rūkyti, ir degtinės išgerti, ir vakarėlius „madnų“ šokių šokinėti, žodžiu — pažįstamą su civilizacijos puvenomis ir dabartinio miesto kultūra, bet už tai, kad bus grąžintas sūnus, brolis, ar vyras karo tarnyboje išmokytas rašyti, moralei išauklėtas, įgudęs painiuose gyvenimo klausimuose susirasti, visais atžvilgiais karo tarnyboje išlavintas, kiek leidžia taip trumpas 2 metų tarnybos laikas, ir įpratęs gerbti kaip savo tautos taip ir kitų tautų piliečius — tada liaudis nesiskųs, kad karo tarnyba tvirkina jaunimą, baigus karo tarnybą ją vėl į miestus traukia. (Pavyzdžiui buvusi Rusija).

Pasikeičia vien tik „atakuojančios linijos-rikuotė“. Ji virsta tankios grandinės banga su $1\frac{1}{2}$ arba 1 žingsnio tarpekiais (šviesesnę naktį arba plyniose vietose $1\frac{1}{2}$ žingsnio tarpkeliais — maksimum). Turi būti ypatingai įtemptas budrumas ir išlaikoma kryptis.

Priešus priešą per 50 metrų (daugiausia), žygiuoją priesaky patruliai susilieja su banga.

Nesutikus priešų žvalgų, arba juos ramiai sutemus galima kartais iki 50 žingsnių nepastebėti priešus prieti.

Jeigu kartais priešas anksčiau atidengė ugnį, tai vienintelis išėjimas tuo atsitikimu duoti komandą: pirmyn! Tokia priešų ugnis be abejojimo bus mažai sėkminga. Dažnai esti atsitikimų, kuomet nakties metu atakuojančios grandinės, priešų staiga apšaudomos, turėdavo vos ne vos keletą sužeistų bei nukautų; kulkos prašvilpdavo virš galvų.

Priešų ugnies atidengimo momentas yra kritingas atakuojančiom dalim. Karaininkai ir puskaraininkai privalo ypatingai surinkti visas morales jėgas, kad suklaikyti kareivius nuo šaudymo.

Kad to išsisaugoti, reikia pirma reikalo uždrausti be įsakymo užtaisyti šautuvus, kas gali būti karaininkų kontroliuojama.

Jeigu atakuojanti linija atidengė ugnį, tai išanksto galima nuvokti, jog be pasipriešimo ir patį ji be pa-

viršininkams krinta atsakomybė už kareivio išauklėjimą ir išmokymą. Tegul dalis bus pukičiausiai parengta rikiuotės srity, tegul kareiviai pataiko kulka į kulka už tūkstanties metrų, tegul be pilsio prabėgs 2—3 kilometrus, — kas iš to, jei toks pulkus šaulys kovoje nepakels galvos iš griovo ar apkas, jei jis nepasistengs priešininko perverti kulka ar durtuvu.

Ne, tegul nors kiek mažiau kareivis išmokytas, bet tegul bus jis pasiryžęs visur ir visados sulikti priešą drąsiai jį atremti, niekad nemanydamas apie „gėdingą pasitraukimą“.

Štai šioje krypty ir reikia lavinti kareivį, kas dėl dabartinio tarnybos laiko trumpumo yra gan sunku.

Didelis ir atsakomingas darbas yra dalių kultūros ir švietimo komisijų. Reikia pripažinti jų darbas plečias, pastangos tvirtėja ir vaisiai be abejojimo bus žymesni. Tas matyti iš pranešimų iš vietų III armijos švietėjų suvažiavime.

Bet, aišku, kultūros—švietimo komisijos negali to plataus darbo vienos atlikti, vadų pareigos toje srity dar didesnės, dar daugiau jie turi kareivių moraliu auklėjimu užsiimti.

Tam tikslui geriausios priemonės: asmens pavyzdys ir įtaka ir nuoširdūs, be formalumų ir „kazonščinos“ pasikalbėjimai.

Juk tik tas, kuris pažįsta kareivio dvasios stovį, susigyveno su juo, susitartino, gali turėti reikiamoje pakraipėje į kareivį įtakos, gali įsklepyti karo ir bendrai visuomenės tikslų pažiūrą, gali laikyti jį pilnai savo žinioje ir valioje, t. y. pilnai vadovauti, pilnoje ir geresnėje to žodžio prasmėje.

Visi, per kultūringų karo darbuotojų rankas perėję, karo vadų tinkamai išlavinti, grįš į liaudies masės panaujinta gyva srove ir padės sodžiaus kultūrai kilti.

Pažvelkite į sodžius, ar ne buvusis kareivis ten kultūringesnis, energingesnis, daugiau susipratęs.

Tai vienas iš bėgamojo momento uždavinių.

Gal pasakys: — kas mums darbo — liaudis, tik tiesioginį uždavinį atlikime.

servų nepalms priešų pozicijos. Taip įvyksta dėl šių priežasčių:

1. dėl kalbamos priežasties išlėto žygiuojama pirmyn (nes ugnies kovos vedimas trukdo greitesnį žygiavimą),
2. priešas gali greičiau įdėmėti mūsų atakos kryptį,
3. išduodama atakuojančių jėgų stiprumas (skaičius).

Pirmoji priežastis duos galimybes priešui sutraukti pasipriešinti ir ramiai ją tvarkyti, be to palengvins racionali pozicijos gynimą bei naudingus manevrus daryti.

Ir pagaliau išlėdo nepaprastai slėgiantį moralinį įspūdį, kurį sukelia priešui tamsumoje lūkesys kažko nežinamo, kas tyliai slenka nereaguodamas į ugnį. Iš atakuojančios pusės ugnį atidengti gali tikrai tos dalys, kuriom paskirta atakos taikymas ir priešų dėmesio nukreipimas į save.

Kad neišdavus priešui punkto, kuriam taikoma smūgis, iki paties puolto nereikia vartoti kai kurių statutų nurodomų salvų ir taip gi nerėkti „Valto“. Šiomis priemonėmis tik tuose atsitikimuose naudojamasi, kuomet reikalinga priešas suklaidinti.

Paminėtųjų salvų nūn nereikia vartoti ir dėl ko kita, būtent: salva, kad turėtų tiek tiek sėkmės, tamsumoje turi būti duota ne iš didesnio, kaip 50-60 žin-

Bet nereikia užmiršti, kad kareivio moralis ir proto išlavinimas reikalingas vadovybei, kad tinkamiau pildytų įsakymus, greičiau suprastų uždavinius.

Tik senose armijose perdirbdavo žmogų, dabar gi reikia tik prisitaikinti jam, pasitengti asmens gabumus reikiama vaga paleisti.

S.

D A I N A.

Daina yra pati aiškiausia ir pati tikriausia tautos dvasios reišėja. Nėra nė vienos dailės srities, kuri taip tikrai ir neklaidingai reikštų kurį nors tautos ūpą. Ir literatūra, ir tuo labiau dailė, savo srityje yra suvaržytos. Kas iš labai ir giliai jaučiausių žmonių nesu-prato, kad atsitinka kartais toki dvasios sujaudinimai, vienodai — ar tai liūdesys ar džiaugsmas, asmens dvasią pagauna toki jausmai, kuriems išreikšti žmonių kalbose nėra žodžių. Dažnai žodis ir spalvos, tie literatūros ir dailės įrankiai, blyksta, pasirodo bejėgiai ir nepakankami. Tokiuose tai atvejuose pilnos teisės įgauna muzika ir garsas. Jie kaip tik pradeda veikti tenai, kur žodis nuilsa: muzika ir daina stebūklingu būdu išreiškia ūpą ir išreikštajam jose ūpul pavergia klausytoją.

Nuliūdimo, valandomis, kuomet nėra jokio gyvumo, jums atrodo, kad kurį darbą jūs imsit dirbti, jis jums nesiseks. Bet štai gatvėje pasigirsta garsus karo orkestro maršas ir užkrečia jus savo gyvumu; tuojau nuovargis prapuola. Šie savimi įsitikinę, pirmyn šaukiantį garsai, įžiebiamus jums gyvumo, šaukia pirmyn, paįšo jums gražų ir laimingą rytojų, nors, gal būti, visa tai yra savęs apgaudinėjimas. Bet tuo laiku gyvenimas, neseniai dar atrodęs jums sunkus, staiga nušvinta ir atrodo gražus. Jūs, nusikratę nuovargio, vėl esatė pasirengę sunkiai kovai.

Arba, kuomet esate įsilinksminę, pasigirsta liūdna daina—koks tai nesmagus liūdesys pagauna jūsų širdį. Jums prisimena gražiose, glamonėjančiose spalvose jūsų pergyventi, tolimi, ramūs vaiko metai, jaunystė su jos sapnais, siekiniais... Arba pasigirsta staiga plati, galinga, kaip Nemunas pavasario metu, daina: „Lie-

tuva, tėvyne mūsų...“ — ir jausmas tėvynės meilės, jos garbingos praeities, noras dirbti išvermingai, dorai tos tėvynės naudai, pagauna visą jūsų sielą... Didei yra dainos, gimtos tautos dainos galia bei įtaka į gyvojo žmogaus sielą.

Daina turi didelės auklėjimo reikšmės. Garbingu mūsų tautos praeitis, jos pergyvenimai, jos vargai, laimės, nelaimės, dainuojami jose. Be dainos lietuvio negalima įsivaizduoti. Dar ir šiais įvairių pervartų laikais kalmo lietuvis nepamiršo dainos: visi mūsų gražiosios Lietuvos laukai ir miškai skamba, kartoja jos aidą. Dainoje lietuvis randa sau paguodos. Daina tik ir parodo jo rimto iš išvaizdos vidaus jausmus. Dainose ir liko mūsų prabočių dvasia.

Bet pastaraisiais laikais pradedama pamiršti dainą, jos reikšmę, pradedama nuo jos šalintis. Ypač miesto jaunimas, pasinėres nuolatinuose šokių vakaruose, nuolatinuose ir begaliniuose „flirtuose“, pamiršo ją. O mūsų laikinoje sostinėje Kaune to jaunimo yra apščiai, bet velija jis skersuoti išilgai ir skersai „Laisvės Aleją“ ir gerti jos dulkes, nei kad lankyti kurį nors chorą. Tai galima pritaikyti kaip centralinių karo įstaigų jaunimui, taip ir visų kitų įstaigų, pasakyti, kad nėra progos geresnėms užsiėmimams už flirtą ar beprasmi „Laisvės Aleją“ vaikštinėjimą save nors trumpam laikui pašvesti, negalima. Dar 1920 metais pastojęs kariuomenės savanoriu mūsų kompozitorius St. Šimkus, jausdamas didelį choro reikalą ir nebodamas liūdno nespėjusių susiorganizuoti choro žlugimo, energingai pradėjo organizuoti Kaune chorą. Tam tikslui jo buvo sukviestas steigiamasis choro reikalų susirinkimas, kad choro reikalą mūsų laikinoji sostinė tikrai suprato ir jautė, parodė pilnutėlę miesto Teatro susirinkusių žmonių salė. Visi jautė, kad lig šiol garsi savo dainomis lietuvių tauta dargi savo laikinoje sostinėje neįstengė sudaryti vieno gero nuolatinio choro. Gerblamojo mūsų kompozitoriaus St. Šimkaus vakare patraukė į chorą daugokai jaunimo, kaip karių, taip ir civilių. Susiorganizavo diktokas choras. Greitu laiku Kaune, Kaišėdoryse, Ilgoninėse buvo suruošta keletas koncertų, ypač mūsų kareiviams, sužeistiems ir sveikiems palinksminti, paguosti juos jų varguose. Del aukštesnės karinės valdžios palenka-

gsnių, atstumo. O toks atstumas dar nėra per didžiausias, todėl prieš rankinės bei šautuvų granatos gali pasiekti atakuojančią bangą.

Todel salvos reikalauja kiek laiko, kai kuriam momentui sustabdo žyglavimą ir tokiu būdu laisvai leidžia priešui talkiai apmėtyti atakuojančius rankinėmis bei šautuvų granatomis. Taigi išdavos atakuojančiam (dažniausiai) esti liūdnos, o besiginančiam — naudingos, nes atakuojanti linija gali likti suskaldyta arba ir sunaikinta.

Kai del šūkio „Vallo“, tai jis, viena, daro papildomos įtakos į atakuojanti kareivį, o ypač nakties metu; sukelia jam karingo ūpo ir del to pastiprina rengiamojo smūgio smarkumą. Taip gi nuslopina priešų dvasią. Taigi šiais žvilgiais vartoti patartina.

Tačiau antra vertus, kareivis, būdamas rengiamojo smūgio įtakoje ir taipogi nevykusiai nuvokdamas tamsumoje atstumą labai anksti be įsakymo tą šūkį surinka. Dažnai atsitinka, jog „vallo“ surinkama dar už keleto šimtų metrų prieš atakuojamą poziciją; toksai neatsargumas dažnai duoda neatlyginamų nuostolių.

Šių faktų akivaizdoje reikalinga griebtis atatinamų priemonių. Jeigu ataka daroma su silpnai išauklėtais kareiviais ir jeigu yra abejotinas jų susivaldymas šiuo žvilgiu, tai atsiziūrint į kareivių launų-

mą bei neprityrimą ir į galimybę neatsargumu įspėti priešą, išduodant puolamąjį punktą, ir kad palaikyti pakeltąjį kareivių ūpą tam momentui, kada reikės durtuvalis pulti, turi būti kuo griežčiausia uždrausta bent kam tas šūkis surikti. Tikrai atatinamam momente „vallo“ surinka pirmosios bangos vadas.

Tačiau, esant silpnai atakuojančiai daliai, visomet privaloma del aukščiau iš aiškintųjų priežasčių atsizadėti šūkio „vallo“.

Paėmus priešų poziciją, paspirtis ir rezervas toliau persekioja priešą laimėti didesniame pasisekimui. Tamsumoje priešas vyti sunku, bet gerai ataką organizavus ir ši paskirtis įvykinama, dat ir privalo būti įvykinta.

Atakuojančių, pajėgų vadas privalo iš anksto paruošti atatinamą kovos planą tam atsitikimui, jei kita syk ataka nenusisektų. Bet gi tas planas negalima skelbti kareivių žiniai, kadangi panašus pasielgimas daro blogos įtakos į atakuojančias eiles.

Nenaudinga palikti užpakaly kurį nors pajėgų dalį, atsiziūrint į augščiau nurodytąsias operacijas išdavos.

Nepavykus uždavinį atlikti, reikia surinkti viską kas galima ir atsitraukti atgal.

Tolimesni mėginimai bus visai netikslūs, kadangi dalyje ta syk susipalins.

mo, į Kaišedoris nuvažiuoti buvo gautas specialis traukinys, kad suruošus koncertą to baro kariuomenel. Padedant p. Šimkaus chorui, pastojusieji tuomet kariuomenės savanoriai: Kirpas Petrauskas, Antanas Sodeika ir K. Binkis kariuomenės dalyse, kuriose buvo dainuota, kėlė didžiausio ūpo bei pasišventimo laimėti mūsų teisiąją su lenkais kovą, lengvino joms budėti tėvynės gynimo sargyboje.

Persikėlūs įstaigoms iš Kauno į Vilnių, ir choras pradėjo ten darbuotis, bet suruošti koncerto tikroje mūsų sostinėje nespėjo. Dar Vilniuje esant, didesniam dainininkų susiartinimui, susiorganizavimui, geresniam darbui, buvo pradėta tartis dainininkų draugijos reikalui. Pil. Šimkus turėjo tikslo ateityje tą draugiją išplesti po visą Lietuvą, organizuotais choralis visą ją apsaugstyti. Bet apystovų verčiamas, priverstas buvo perduoti vesti chorą pil. Kačanauskui, vėliau pil. Bieliūnui ir pagalios choro vedėju tapo gerb. kompoz. Adamavičius.

Dažnai maįnantis chorovedžiams buvo bepradedas ir pats choras pamažėl kriksti. Čia tai jau tikrai teko vykdyti gyveniman St. Šimkaus sumanymas—steigti dainininkų draugija, susiorganizuoti. Susauktas dainininkų susirinkimas, vadovaujamas pil. Butkaus, ir nustatė laikinus „Dainos“ Draugijos pagrindus (taip buvo pavadinta dainininkų draugija). „Daina“ steigama prie Šiaulių Sąjungos Centro Valdybos. Svarbesnis jos uždavinys - duoti progos savo kariams visokeriopai lavintis dailės, muzikos, meno ir t. t. srityje. Tam tikslui pasiekti susidarė nuolatinis pastovus choras, atskira vaidintojų — mėgėjų kuopelė, „Kanklininkų kuopelė“ ir kt. Galutinai dar „Dainos“ įstatai nenustatyti. „Dainos“ choro vardu Kaune suruošta jau du vakarėliai - koncertai. „Dainos“ vaidintojai — mėgėjai suvaidino 3 veikalėlius. Choras padainavo pramoktųjų dainų. Iš geresniųjų choro dalyvių buvo sudaryta „kvartetų“, „sektetų“. Be to dalyvauta vasario 16 d. šventėje, sutinkant Klaipėdos svečius ir t. t. Šventadieniais choro nariai renkasi išankšto nužiūrėton vieton ir dainuodami, chorvedžio vedami, gausiai publikos lydimi, vietoj tvankių, dulkėtų Kauno gatvių, lanko gražias jo aplynkes. Tenai dainuoja, tautinius žaislus žaidžia ar žitu kuriuo būdu linksmai ir naudingai laiką pralei-

džia. Pastaruoju laiku pradėta organizuoti taip vadinama „Kanklininkų“ kuopelė. Manoma sudaryti savą stygų orkestrą. Tam tikslui yra gautas atatinkamas mokytojas. Netolimoje ateityje ruošiamasi apsilankyti Klaipėdoje pas mūsų brolius Prūsų lietuvius, iš ten į Palangą, į kur jau senai yra gautas pakvietimas. Gauta ir kitų pakvietimų į ruošiamas gegužines, pavyzdžiui į „Geležinio Vilko“ pulką, į „Kareivių Prietelių D-jos“ ruošiamą gegužinę ir t. t.

„Dainos“ D-jos darbuotė būtų geresnė ir vaisingesnė, jei ji turėtų savo būtą ir rastų platesnės Kauno visuomenės paramos, tos visuomenės, kuriai yra brangi mūsų tautos garbė, ypač mūsų jaunimo paramos. Stebėtis reiktų, kad garsl savo dainomis lietuvių tauta dar gi laikinoje savo sostinėje neįstengtų sudaryti vieno gero pastovaus choro. O „Dainos“ choras šiuo laiku yra vienintelis Kauno choras, neskaitant pil. Štarkos „operos“ choro, į kurį priimami tik gaidas pažįstą ir gerą balsą turį asmenys. „Dainos“ choras yra prieinamas kiekvienam, kam yra brangi gimta mūsų lietuvių daina, kas tąja daina nesidrovi skelbti mūsų tautos dvasios, užslėptų joje jėgų bei gabumų, kam yra brangi atgimusios mūsų tėvynės Lietuvos garbė, kam rūpi turėti vieną tobulą chorą. Choras gi tobulės ir bujos tik tada, jei mes patys, turėdami reikiamų gabumų ir vedini kilnių norų, į jį prisidėsime ir raginsime kitus prisidėti. Prisidėti į šį vienintelį „Dainos“ chorą, neduoti jam žūti, yra būtina mūsų prievolė. Daug gražaus yra Kaune jaunimo centrinėse karo įstaigose ir kitose ministerijose. Nesunku, rodos, susibūrti tam jaunimui į vieną chorą, galinga daina pareikšti pasauliui, kad esame pribrendę laisvam nepriklausomam gyvenimui. Kiekvieno tat laisvesnio kario pareiga yra prisidėti prie to choro, raginti kitus prisidėti, prisidėjus lankyti jį, laikytis nustatytos repeticijų tvarkos.

Choras atneš naudos ne tik mums patiems, bet gerai organizuotas bei išlavintas kels Lietuvos vardą ir svetimtaučių tarpe.

J. S.

Kulka kaltininką atranda.

Sumetus draugėn augščiau išdėstytas mintis, atskiai esti matomos pagrindinės nakties kautynių žymės:

1. negali būti vienas bendras vadas,
2. taktiniai vienetai gali lengvai susiskaldyti į smulkesnes,
3. visos dalys savarankiškai veikia, žiūrint vietos ypatybių.

Kadangi daugely atsitikimų kovos sėkmingumas priklauso nuo vadų bei mažiausių vienetų, ir netgi atskirų kareivių, savarankiškumo, sugabumo ir apskrumpo, tat kiek vadai tiek ir dalys privalo būti nakties kautynėm parinkti.

Apie vorų arba puolančiųjų dalių nakties ataką čia nekalbama, nes tai yra tam tikro veikalo dalykas.

Nakties atakoje painioti (maišyti) puolančios dalis su paprastais pėstininkais nepatartina, kadangi išdavos gali būti pražūtingos.

Tuogi tarpu naktinė pėstininkų ataka, padedama puolančiųjų dalių smūgio tam tikrai sustiprintiem prieš pozicijos punktam, įgauna greitesnio ir didesnio nugalėjimo. Bet gi puolamieji barai puolančiom dalim turi būti tiksliai aprašyti ir aprėžti.

Lygiai nepatartina atakuojančiai pėstininkų bangai duoti rankinių granatų apmėtymui jomis prieš iki susiremiant arba susidūrus durtuvais. Neapsukrusis kareivis tą syk tik savąsias eiles trukdys.

Patsai „puolamasis“ veiksmas (rankinėmis granatomis) naudinga tvarkyti su laikrodžiu — užtat nereikia jam diletantiškai imituoti, nes už tai galima sunkiai nukentėti. Išmintis daroma smulkesnius uždavinius risant.

ATSIGYNNIMAS.

Atsigynimo kova nakties metu yra gan sunki. Netgi ir tuomet, kai dar nėsama apnikti, sunku yra nuvokti priešų jėgų didumas ir jojo puolio kryptis. Todėl baro viršininkas privalo turėti apylinkių (vietos) ir savo pozicijos nuotrauką, kad iš anksto galėtų bent apytikriai numatyti priešų atakos taikomuosius punktus.

Sėkmingiausia apsauga prieš nakties ataką yra tai gerai ir giliai padirbtos apsaugos priemonės. Toliau kliūtys, kurios galėtų priešų sulaukyti nors tam laikui, kol besiginas suros apstatyti pozicijas.

Lygiai ir visokios rūšies šviesos prietaisai, ilgiausiai ir toliausiai laukus apšviečia. Prieš pozicinių plotų nušvietimas turi didelės reikšmės, nes duoda progos nustatyti atstumą (taikikliam) ir suvokti priešų pajėgų didumą ir rikiuotės formacijas.

Plotam nušviesti vartojama įvairūs įrankiai, kaip antai: lauko švytnokliai (prožektoriai), raketos, nešauamos raketos (paliekamos lauko ir uždegamos su

Krašto Apsaugos Ministerio prof. Šimkaus kalba dėl social-demokratų interpeliacijos, kurioje buvo klausama valdžia, kam ji trukdžiusi švęsti darbininkams gegužės 1 dieną, pasakyta 98-tam St. Seimo š. m. gegužės 31 d. posėdy.

(Tęsinys)

Profesinių Sąjungų Centralinio Biuro nutarimai iš protokolų parodė, kad direktyvos duotos Lietuvos ir Gudijos komunistų partijos buvo vykdomos nuolat gyveniman. Buvo kuriami klubai, vedamos atatinamos paskaitos, organizuojamas streikas, tarp kurių centr. armijos dirbtuvių, darbininkų streikas, iškelta prieš valdžią reikalavimas paleisti visus politinius nusikaltėlius, nutarimas darbininkų klubą pavadinti „Internationalas“, darbininkų biržos organizavimas, per kurią tik leidžiama samdyti darbininkai, priimami nutarimai streikuoti valstybės spaustuvėje, geležinkelio dirbtuvėse ir depo—Centralinio Biuro sekretorius ir redaktorius „Darbininkų gyvenimo“ Stiklius labai pasižymėjo savo atsišaukimais, kurie daugumą tik dėl cenzūros nebuvo išspaudinti.

Vasario mėn. 7 d. 1920 metais buvo susektas ir areštuotas, Kauno Bolševikų grupės komitetas, kame paaikėjo, kad dauguma narių buvo profesinių sąjungų Centralinio Biuro nariai. Tardymas parodė, kad centrinis biūras palaikė ryšius su komunistų partijos komitetu ir esančiais Kauno Kalėjimo politiniais nusikaltėliais. Taip pat paaikėjo, kad nusikaltėliai gaudavo iš kooperatyvo maisto ir produktų, o per komunistų partijos slaptą „Raudonąjį kryžių“ net ir lėšas.

Tuo pat metu buvo likviduotas profesinių sąjungų centrinis biūras, kuris vėl atgijo 1920 metų gegužės mėn. 26 d. Buvo padaryti nauji rinkimai. Nariais į biurą įėjo milicininkų sąjunga, kalėjimų sargų, telegrafo tarnautojų ir kitos. Šalia bolševistinių idėjų propagandos miesto ir sodžiaus darbininkų tarpe, Lietuvos ir Gudijos komunistų partiją kreipė didelės dėmės į mūsų kariuomenę patardama kariams organizuoti į ginkluotas grupes. Tos darbuotės vaisius—sukilimas Kauno iguloje vasario mėn. 22 d. 1920 me-

tais. To sukilimo tardymas išaiškino minėtos partijos rolę.

Panevėžio byloje gegužės mėn. š. m. mums teko susidurti jau su organizuotais revkomais „Vojeno revolucijonnyje komitety“, kurie padalino tarp savęs veikimo rajonus. Byloje paaikėjo, kad ginklus vogdavo iš kariuomenės dalių, o reikalingos lėšos sumoje 150,000 auks. gauta nuo nežinomo nesusekto asmens. Teismo nutarimu sunkiai nubaustųjų tarpe buvo ir mūsų kareiviai. Nubaustieji, tarpininkaujant vienai legaliai partijai kreipėsi į svetimą krašto atstovybę, kad juos priimtų į savo valdinybę ir paleistų nuo bausmės.

Toj valandoj atstovybė nerado galima tarpininkauti šiuo klausimu.

Be to Lietuvos ir Gudijos komunistų partiją atkreipė savo dėmę į jaunuomenę. Dar 1919 m. buvo išdirbtas statutas Komunistinės Lietuvos ir Gudijos jaunuomenės sąjungos, kuris stato sau tikslu platų jaunuomenės išsilavinimą komunistinėje dvasioje, kad priruošus asmenys užimti atsakomingsoms vietoms kuriantis naujai tvarkai ir raudonojoj kariuomenėj. Lietuvoj ir Gudijoj, kaip žemės ūkio šalyse, kreipiama didelė dėmė į sodžiaus jaunuomenės darbą. Visos jaunuomenės grupės kaip sodžiuose, taip ir miesto darbininkai turi prisijungti prie vienos organizacijos „Raudonosios jaunuomenės“. Komunistinė jaunuomenės sąjunga įtraukiama į III komunistinį jaunuomenės Internacionalą, todėl paskutinio nutarimai privalomi ir Lietuvos jaunuomenės organizacijoms. Ir ištikrųjų, Panevėžio byloje, Mariampolės bylos tardyme susidūrėme su tokiomis organizacijomis pridengtomis nekaltais pavadinimais „Aušrininkų“. Ta jaunuomenė prisidėjo prie platinimo miestiečių ir sodiečių tarpe komunistinės literatūros. Aš į tą apsireiškiną kreipiu išimtinai mūsų pedagogų ir visuomenės atidą. Dažnai ta jaunuomenė įsitraukus į tą kenksmingą mūsų kraštui pražutingą darbą, negalės baigti bendro savo išsilavinimo mokslo, tuo metu kai mūsų kraštui ypač yra reikalingos inteligentinės pajėgos.

Dar vienas klausimas ligi šiol neiškeltas, tai santykiai tarp komunistinės partijos ir legaliai veikiančios mūsų krašte socialdemokratų partijos. Įsigilindamas

vielos arba tam tikru knatu); automatinės raketos (idetonuojamos praeinančiųjų slėgimu) ir kiti. Naudingiausios be abejojimo yra tos, kurios geriau šviečia, nes didesnį plotą apšviečia, ir tos kurios ilgiau šviečia.

Toliau, žymios naudos atneša padirbtosios atramos šautuvams, kurie tokiuo būdu dienos laike nustatomi reikalingiems atstumams ir reikalingoje kryptyje.

Tokios atramos gali būti paprastos medinės šakutės, gerai įtempta viela arba virvė ir t. t. Taip pat ir kulkosvaldžiai dienos laiku nustatomi reikalingam atstumui. Kaip pirma taip ir antra turi būti iš anksto pora kartų išmėginta, kad kareiviai gerai sau atmintų savo atramas prie nurodytų taikinių ir šautuvų kryptį.

Nepatariama tačiau palikti nustatytuosius šautuvus šaulių gūžtose, nes, kitą syk puolant priešui netikėtai įsiveržus, tie kareiviai, kurie išsėjos, galėtų likti be ginklų.

Labai pasinaudotini pavojaus ženklai, įtaisyti pozicijos priešaky. Nors paprastoji virvė arba telefoninė viela su užnertomis skardinėmis dėžutėmis. Sie įtaisymai padeda budėti sargybiniam, patruliam.

Atsigynime svarbiausią paskirtį vykdo pėstininkai ir kulkosvaldininkai. Toliau — lengvoji lauko artilerija ir minosvaidininkai.

Tam tikslui artilerija sunaudojama tikrai tada, kada ginamoji pozicija senai laikoma, nes tada artilerija būna gerai įsišaudžiusi į esamus priešaky taikinius, ir be abejojimo kuomet priešą prisitartinimas laiku pastebėtas.

Kaip ir visada tinkamai padirbtos klūtys duoda atsiginantiems ne vien tik galimybes sutvarkyti gynimos veiksmus, bet ir tinkamai sutikti besitartinantį priešą.

Savų vietų pozicijoje užėmimas turi įvykti anksčiau, prieš puolimą, o ne per priešą ataką, kadangi paskutiniame atsitikime lengvai atsiranda netvarkos dėl nereikalingo skubotumo.

Jeigu iš gautųjų žvalgų pranešimų įtaria ma naktinė priešą ataka, pozicijos vietos užimamos vos sutemus. Kareiviai pasiruošę kovon su rankinėmis granatomis. Kariūninkai su sekėjais (observatoriais), dalis pasiruošusiųjų aštriai apsišarvavę, kiti — paprastai. Rezervai sutraukti arčiau tų vietų, kurios priešą daugiau vilioja. Priešaky pozicijų plotai kas keliolika minučių apšviečiami turimais šviečiamaisiais prietaisais. Patruliai dažniau švaistosi ir toliau išstatyti. Pozicijoje absoliuti tyla, kad nekliudyti budėjantiems sekėjams. Turėti atsargoje ginklų, ypač rankinių granatų.

Svarbu iš anksto sužinoti priešą žygiavimo kryptis. Tuo tikslu galima priešaky išstatyti mažesnės dalys, kurios pirmiau atidengs ugnį ir stengsis suprovo-

tuos santykius, aš matau, kad paskutinė nėra aiškiai nusistačiusi savo veikime ir savo santykiuose su kairiaus stovinčiomis grupėmis. Ji reikalauja demokratinės lygybės, siūlo ruošti tarybas, proletarų diktatūrą. Tačiau manau, kad toks nusistatymas yra kairesniojo partijos sparno. Tam įrodyti randu straipsnį „Lietuvos social - demokratų partija ant kryžkelės“ Socialdemokrate gegužės mėn. 1921 m. Straipsnio autoris p. A. Janulaitis pats nusistebėdamas minėtais reikalais kreipia atydą, kad jeigu bus dauguma proletariato, tai vienu Seimo dekretu galima bus praveisti visus tuos reikalavimus. Iš antros pusės savo atsišaukime į darbininkus „Šveskite darbininkų šventę“ 1-os gegužės partija reikalauja „pevergimui grobikų kapitalistų suvienijimo proletariato jėgų, kad suderintu frontu pulti savo priešus“, toliau „ištieskime ranką į savo brolius kitose šalyse ir sužadinkime savyje proletarų vienybės jausmą“.

Toksai išsireiškimas įneša vėl daug neaiškumų. Atsišaukimai Komunistinės partijos šaukia „šalin kapitalizmas, tegyvuoja proletariato diktatūra visame pasaulyje, tegyvuoja komunizmas, tegyvuoja Tarybų Lietuva, tegyvuoja Lietuvos komunistinė partija“. Atsišaukimai komunistinės jaunuomenės del gegužės 1-os dienos šaukia „šalin budelius Stulginską, Grinių, Lipčių, Šelmas, šalin buožių valdžią, tegyvuoja sovietų valdžia Lietuvoje, tegyvuoja sovietų Rusija, tegyvuoja Lietuvos komunistinė jaunuomenės sąjunga, tegyvuoja III—as internacionalas, tegyvuoja komunistinės jaunuomenės internacionalas“. Tie patys obalsiai išskelti ir Lietuvos komunistų partijos centrinio biūro organe „Tiesa“, Kauno rajono komunistinės partijos atsišaukimas rusų kalboje reikalauja „Bezpoščadnoj raspravy s krovopijcami ochrannikami, vsiakimi fizičeskimi sredstvami uničtožat etich gadov, oko za oko, zub za zub“; tokie atsišaukimai buvo surasti Kaune, Mariampolėj, Vilkavišky, Rokišky ir kitose vietose. Aiškus dalykas, kad prie susidėjusių aplinkybių vietinė valdžia priversta buvo prisilaikyti reikalingo panašiuose atsitikimuose atsargumo. Areštai visai nebuvo daromi del to, kad sutrukdžius, darbininkų gegužės pirmos dienos šventę nei Kaune, nei Rokišky, nei Šiauliuose.

kuoti priešų ugnį. Jeigu tai joms pavyks, tai ataka nusitęs iki išauštant mažiausia arba ir visai liks priešų paties nutraukta.

Šaudyti priešas šautuvų ugnimi per didesnę atstumą nėra tikslo. Tuomet patartina atidengti atatinkamai dieną nutaikytų kulkosvaldžių ugnis. Šautuvų ugnis yra mažne visai netiksli ir tik be naudos aktyvoja šovinius.

Užtat smarkia ugnimi reikia priešas sutikti šiam pastarajam arti prisėlinus. Skyrininkai privalo stropiai sekti šaudant savo kareivius ir prižiūrėti, kad jie šaudytų žemai (horizontaliai).

Kai tik priešas prisitars per 20-30 žingsnių nuo pozicijos kasimų — sustabdyti šautuvų ugnį ir kokią tankiau svaityti rankinės granatos.

Rankinė granata drauge su šautuvų granata tuo momentu esti sėkmingiausias ir žiauriausias ginančiųjų ginklas. Atakuojanti banga atatinkamai tankiai granatomis apmėtoma tikrai susilaikys arba iškriks (praretės). Tasai momentas geriausia tinka pasidaryti šaltajam ginklui, kad ją galutinai „ištaškyti“, kol kita neužėjo.

Jeigu priešas sustotų nepertoliausia nuo pozicijos ir pradėtų apsikasinėti, tuomet nesugaištant laiko, kol dar neišsitraukė, atmesti pasiryžtųjų puolimu.

Del areštų Mariampolėje, tai areštai buvo padaryti visai iš kitos priežasties, kuri visai nieko bendro neturėjo su 1 gegužės švente. Susekta buvo, kad Mariampolėje yra sprogstamoji medžiaga, labai daug literatūros ir net nurodymai buvo, kad ir spaustuvė yra. Veikėjais tame atvejuje buvo raudonoji jaunuomenė pirmoj eilėj; todėl dar balandžio mėn. gale buvo padaryti areštai. Tarpe areštuotų atsirado ir profesinės sąjungos biūro nariai. Prie kratos buvo atrasta apie 2 pūdų sprogstamosios medžiagos, ginklų, keleta pūdų raudonosios jaunuomenės atsišaukimų, o taipgi priruoštųjų atsišaukimų pirmaj gegužės d. Kai del pirmos gegužės dienos, tai pareiškimai, kaip reikalaujama yra mūsų įstatymais apie susirinkimus ir paskaitas, prieš 1 gegužės paduoti nebuvo. 1 gegužės dienoj kaipie profesinės sąjungos nariai kreipėsi teisybė prie Komandanto, kad būtų leista jiems daryti iškilnę. Komendantas nurodė, kad remiantis aplinkraščiu civilinė valdžia negali suvaldyti minia, jis kaip ginkluotos pajėgos vadas, prie to prisideda; tačiau abejojamais atsitikimais tas gali būti rišama ir bendrai. Kreipėsi jie į apskrities viršininką, kuris tame atvejuje irgi negalėjo duoti leidimo.

Pasirodo, kad niekas iš atėjusių negali duoti pareiškimo su savo parašu, aiškindami, kad jeigu jie pasirašys po tuo pareiškimu, tai gali būti areštuoti. Tuokart komendantas ir apskrities viršininkas pasiūlė susitarti su žvalgybos punkto viršininku ir tegul jie tuos asmenis įtraukia, prieš kuriuos žvalgybos viršininkas nieko neturės. Tačiau, dar kada buvo vedamos pertraktacijos, jie išėjo pareiškimo dar neįteikė ir pasirodė minia su raudonomis vėliavomis. Prakalbose buvo reikalaujama paleisti kalinius, o kadangi bendras ūpas buvo negeriausias ir iš priežasties padarytųjų pirmiau areštu kariuomenės tarpe, tai vietos milicija pradėjo minia sklaidyti. Tuo pačiu metu atėjo ir Kauno Karo milicija ir padėjo išsklaidyti susirinkusius, kadangi jie visi nutarė eiti į kalėjimą ir paleisti kalinius; aiškus dalykas, kad valdžia negalėjo prie to prileisti

Kai del Vilkaviškio, tai komandanto pareiškimu ten dalykas stovėjo taip: pareiškimas buvo paduotas darbininkų profesinės sąjungos tą pačią dieną Steigiamojo Seimo nario Plečkaičio. Apskrities Viršininkas ir

Poziciją, barus reikia ginti visu griežtumu. Jei priešui pavyktų užimti kurį nors pozicijos barą — atmesti jį kontrataka. Kontratakais pulti tuč tuojau, kol priešas dar nesurojo sutvarkyti vieneto ir sustatyti kulkosvaldžių ir kitų panašių ginklų.

PABAIGA.

Kareiviai ruošti prie nakties darbo reikia rimtai atsidėjus tam. Į tai turi būti atkreipta ypatingo dėmesio.

Tame paruošime skiriama vieneto mokymas ir dalies mokymas.

Paruošiant kiekvieną atskirai kareivį, pastarajam lavinama:

1. ausylumas,
2. akylumas,
3. orientavimasis nakties laiku,
4. sugabumas atspėti įvairių daiktų išvaizdą ir atstumą dienos ir nakties metu,
5. budrumas sargyboje,
6. apskrumas žvalgyboje, kariuomenės dalies paruošime glūdi:
 1. praktingasis išmėginimas kovos veiksmų dalies priemonių tamsumoje,
 2. atatinkamų taktinių uždavinių ryškumas.

Komendantas pareikalavo, kad jis imtų atsakomybę už tvarką tame susirinkime ir prakalbose. Jis atsakė, kad tokios atsakomybės imtis negali (iš dešinės: Matat Plečkaitis) ir kad jis negali tvirtinti, kad nei „III Internacianalo“ nebus giedama ir kad prieš valdžią visoki obalsiai nebus iškelti, todėl apskrities Viršininkas ir Komendantas negalėjo duoti leidimo. Tačiau nežiūrint į tai profesinės sąjungos klube susirinko daug žmonių, pradėjo giedoti visokias socialistines dainas ir ėjo rinkon su žėliavomis, ant kurių buvo „Da ždrastvujet III internacionali“, Šalin lietuvių buožių valdžia“ ir t. t. (Iš vietų: Rusiškai ar lietuviškai?)... Buvo rusiškai, buvo lietuviškai ir kitoki parašai buvo. Aiškus dalykas, kad vietos milicija negalėjo to leisti. Buvo keli net areštuoti ju tarpe.

Kai dėl Rokiškio, tai ten pareiškimas apie susirinkimą buvo paduotas diena prieš 1 gegužės su parašu vietos profesinės sąjungos pirmininko Raišio, pavardėje rodos, neklystu. Aple Raišį buvo jau labai daug žinių ir pirmiau apie jo artimus santykius su komunistais. Pareiškime ne buvo nurodyta kas be Steigiamojo Seimo nario Kairio kalbės, kokią vietą susirinkimas įvyks ir kuomet pasibaigs, todėl Apskrities Viršininkas atrado reikalingu susinešti su vietiniu Komendantu ir paklausti jo, kaip jis į tą dalyką žiūri. Vietos Komendantas išdėstė savo nuomonę tame dalyke ir pareikalavo, kad tas pareiškimas būtų papildytas reikalingomis žiniomis iš įstatymų. 1 gegužės dieną atvykęs į Rokiškį Steigiamojo Seimo narys Kairys kreipėsi į Komendantą su paklausimu, kodėl jis neleidžia daryti paskaitų per susirinkimą, Komendantas paaiškino, kad jis nieko prieš tai neturįs, tik reikalauja, kad būtų padaryti papildymai. Apskrities Viršininkas kitąp šiek tiek į tą dalyką žiūrėjo ir tuo kart Steigiamojo Seimo narys kreipėsi į Komendantą dar vieną kartą reikalaujamas, kad jis įsakytų Apskrities Viršininkui leisti padaryti tokį susirinkimą. Komendantas paaiškino remdamasis veikiančiais įstatymais, kad tame atvejuje jis negali duoti tokio įsakymo. Tas klausimas bendrai priklauso išrišti Apskrities Viršininkui, o Komendantūra iš savo pusės pareiškė, kad neturi jokių priešasčių trukdyti tokį susirinkimą. Tačiau vėliau paaiškėjo, kad pirmiau jau buvo išmėtytos proklamacijos, o per kelias dienas žvalgybos skyrius padarė pas Raišį kratą ir rado keletą pėdų komunistinių proklamacijų lietuvių, rusų, žydų kalbomis. Žydų aš nesuprantu, bet kitur buvo kviečiama esama valdžia griauti, jungtis į grupes, imtis ginklų ir t. t. Tiek šiuo klausimu aš turiu pranešti Steigiamajam Seimui. (Iš kairės: Patenkintil).

Kuika ir durtuvas papildo vienas kitą: pirmoji nutiesia kelią antrajam. *Dragomirov.*

KARIUOMENĖS KRONIKA

Panevėžio Įgulos Karių Klubas.

Klubas įsteigtas, berods, visai nesena, tai ir nepajėgė dar plačiai išsivystyti ir bent dalį užbrėžtos programos įvykdyti.

Kaip plačiai mano klubas savo darbą išplėsti, man nepasisekė sužinoti. Vienas iš įgulos švietimo komisijos narių nusiskundė, kad komisija neveikl, nesustvarkiusi, o įgulos dalys labai pasyviai į klubą žiūrinčios. Klubo buvo šaukiami bendri įgulos dalių švietimo komisijų atstovų susirinkimai karių klubo

darbui apsvarstyti, bet jie teigiamų rezultatų nedavė, nes į posėdžius dalys savo atstovų nesiuntė.

Žinoma, tokioms apystovoms esant klubas dar vos tik vegetuoja, nes atliekamojo nuo šokių vakarėlių ir valgyklės pelno, toli gražu neužtenka klubo reikalams.

Klubas tilpo gan patogioje vietoje ant Šeduvos ir Respublikos gatvių kampo. Kambarių irgi nemaža, bet visi jie sulyginant nedideli ir scenos savo įtaisyti negalima.

Valgykla gera ir gan pigiomis kainomis aprūpina karčius pietumis ir vakariene. Yra ir knygynas, kuriuo gali kiekvienas įgulos karys naudotis. Trūksta tik laikraščių, kurių aš neradau nei valgykloje, nei knygynė. Lekcijų bei paskaitų kol kas nerengiama, bet ateltyje manoma šioje srityje daug kas padaryti, ypač kai bus įsigyta burtų lempa. Artistų mėgėjų kuopelės nei karių choro prie klubo kol kas dar nėra.

Šokių vakarėliai nuobodūs. Trūksta prityrusio šokių bei žaislų vedėjo ir šokama per ilgai (net ligi 3 val. nakties). Bet visus nurodytus trūkumus lengva pašalinti ir reikia tikėti, kad su laiku P—žio Karių Klubas taps svarbi kultūros įstaiga, kuri skleis šviesos ir kultūros spindulius įgulos karių tarpe. Tik daugiau iniciativos ir energijos reikia laukti nuo įgulos švietimo komisijos ir šiaip karių inteligentų

K...s K...s.

9-to pėst. L. Kun. Vytenio pulko pirmo bataliono antras vakaras-spektaklis.

Mūsų pulko pirmas batalionas gyvuoja. Šit gegužės 29 d. vėl surengė vakarą-spektaklį Ž. miestelyje. Tas vakaras pirmame batalione po naujų metų jau antras;— batalionas gali būti geru pavyzdžiu kaip kariams išnaudoti progą ir pajvairintų karių gyvenimą.

Vakare buvo vaidinta: komedija vieno veiksmo „Dėdė atvažiavo“ ir karinis vaizdelis „Švintant“. Komedija kariam nieko negalėjo duoti be linksmo valandėlės praleidimo, o vaizdelis „Švintant“ sukėlė karinio užsidegimo sielose karių ir Lietuvos meilės kibirkštėles širdyse atsilankiusiųjų piliečių.

Bloga, kad kariams maža tėra tinkamų veikalėlių vaidinti ir tenka imtis tuščių dalykėlių, kurie labiau tinkami šiaip jau piliečiams.

Prie vaidinimo komedijėlės prisidėjo dar piliečiai A. Baumila ir Č. Surginevičius ir pilietės: B. Maldauskaitė ir M. Stirnaitė, o vaizdelį vaidino patys kariai.

Po vaidinimo buvo padeklamuota šie eilėraščiai: Viršilos Vitkausko—„Drausiau!“, Pr. Žilinskaičio—„Drausiau“, Viršilos Vitkausko—„Pakėlėm ginklus už tėvynę“ ir „Bitė ir musė“.

Vakaro programėlė dar buvo pajvairinta dainelėmis. Piletė M. Darvinskaite akompanuojant smuiku padainavo: „Leiskit į tėvynę“, „Val pūtė, pūtė“ ir kt.

Po visko prasidėjo „neatmetamoji vakarų uoga-gaitė“—šokiai ir t. t.

Griežė pulko orkestras.

Šį kartą bufetas berods buvo nekaltas ir tai jo nuopelnas, kad ir miego labai niekas nenorėjo, kaip kad buvo praėjusiame bataliono vakare.

Vakaro pelnas, dar nežinia koks, skiriamas pulko švietimo reikalams.

Įspūdis geriausias, tik gal kiek bėdos su tuo, kad piliečiai (ypač pilietės) iš atsilankiusiųjų maža su lietuvių kalba tesiskaitė.

Taip viskas gerai—lieka tik pasakyti: „Bravo pirmas batalionas“ ir mūsų „Vytenio pulkas“!

Vargo Poeta.

ŽINIOS

Lietuvoje.

- Mūsų delegacija, kuri vedė Briuksely derybas su lenkais, jau grįžo Kaunan.
- Lietuvos Operos vaidinimas. Birželio 16 ir 20 d. bus vaidinama „Demonas“ opera. Bilietai miesto teatro kasėje.
- Vilniuje Želigovskis išleido ženklelius su parašu: „Na Sląsk“—2 auks.
- Žymus Vilniuje lietuvių veikėjas M. Biržiška dar vieną syk buvo lenkų teisėjo teisiamas už jo vedamo „Vilniaus“ laikraščio straipsnius.

Užsieny.

— Sovietų Rusijos atstovo Lietuvoje biuletenis 169 Nr. ginčija pasklydusią žinią, buk Sovietų valdžia esanti priešinga Baltijos valstybių sąjungai. Niekados nebuvo, kaip buvo ganduos minima Latvijos atstovui teikiama notų, kur būk buvę nurodyta, jog Baltijos Valstybėms tarp savęs karo sutartį pasirašius, tą žygi Sovietų valdžia skaitytų „Caus belli“.

Minėtas biuletenis sako, kad jie esą įgalioti pranešti, kad visi gandai tuo žvilgsniu neturį jokio pagrindo.

— Danų laikraštis rašo: Vilnius — senas lietuvių miestas, kurs taip ankštai su Lietuva istoriniai surištas, kad negalima įsivaizduoti jo atskyrimą nuo Lietuvos be aiškaus istorinio smurto.

— Lietuvos Seimas Amerikoje. Lietuvos nepriklausomybės reikalais buvo Vašingtone sušauktas Amerikos lietuvių seimas, kur dalyvavo 150 atstovų, lietuvių kolonijų delegatų. Įteikta su milionu parašų peticija reikalaujanti Lietuvos pripažinimo.

— Latviuose tebesitęsia Ministerių kabineto krizis. Mums lietuviams, su senuoju kabinetu padarius eilę sutarčių yra svarbu ir įdomu, kokia sudėtis bus kito kabineto.

— Lenkai ruošia naują Baltijos valstybių konferenciją Varšuvoje. Kviečiama Latviai, Estai, Suomiai ir Lietuviai.

— Nauja Lenkų avantiūra. Pranešama, kad ties Lyda, Eišiškiams lenkai grupuoja savo kariuomenę kurią anrengia civiliniais drabužiais ir siunčia į demarkacijos linijos sritį.

— Angluose dar padidėjęs nedarbas. Jei nebūsią padaryta tinkamų pastangų sustosią mašinų statymo fabrikai.

— Rusų gyvenimo atbalsiai. Pranešama apie didelę masinę suvižudybę Tambovo gubernijoje. Daugiau kaip 300 vyrų, moterų ir vaikų susirinkę vienoj pirty užsidarė ir padegę namą. Visi užsidariusieji žuvo ugnyje.

— Anglų laikraštis „Figaro“ rašo: Daugelis prancūzų kalba, kad mes nusistatę prieš lenkus. Tai ne tiesa. Mes, anglai, nemėgstame sentimentus kišti į politiką. Bet mes netikim į Lenkijos ateitį, lenkų gi armija tik del rusų tuometinio silpnumo galėjo būti išgelbėta generolo Weigando ir tas atidarė mums akis į naujos valstybės esmę. Negalima pasitikėti Lenkija, nenorint karčiai apsirikti.

— Estų laikraštinkai grįžę namo atsiuntė Kauno laikraštinkams širdingą telegramą dėkodami už Kauno vaišes.

— Italų valdžios atstovas kalbėdamas su mūsų atstovu pasakė: Vilnius be abejoj turės priklausyti Lietuvai. Be to Lietuva turinti būti kuogreičiau pripažinta

„de jure“, kurį klausimą, jo nuomone, nusprendiant Aukščiausia Taryba.

— A. Silezijoje. Buvo sustabdyti ten ginklai, buvo Sąjungininkų išskirti kovojanti vokiečiai ir lenkai —sukilėliai. Bet vėl kovos prasidėjo.

Daug vargo Anglams ir Italams daryti A. Silezijoje tvarką, kuri lenkų nuolat yra ardoma.

— Lenkai del savo padėties. Prof. Kucharzewskis tarp kita ko rašo: Visi Lenkijos kaimynak vokiečiai, čekai, rusinai, rusai, lietuviai—yra jos priešai. Prieš lenkus Anglai ir Italai ir daugumas neitrallių kraštų viešoje opozicijoje. Prieš Lenkiją veikia visos tarptautinės pajėgos: visi socialistų Internacionalai, masonai, žydai protestantai.

— Amerikos lietuviai Kingston, Pa. Skaitydamas laikraščius, dažnai matai, kaip kitos kolonijos giriasi savo nuveiktais darbais, bet iš Kingstono, tai labai retai ką gali pastebėti. Rodosi, kad ši kolonija nieko ir neveikia. Priešingai, ši kolonija labai darbuojasi ir gal net pralenkia kitas, bet niekas neparašo į laikraščius ir nenori girtis savo nuveiktais darbais. Šioje kolonijoje yra nemaža lietuvių. Visi juda, kruta, kur kas gali: vieni bonus pardavinėdami ir varydami visokiais agitacijomis; kiti, negalėdami dirbti, perka bonus ir deda auksas tėvynės reikalams. Čia yra ir Lietuvos šaulių komitetas, kuris gerokai pasidarbavo: jau išsiuntė į Lietuvą 750 dolerių Šaulių organizacijai, ir dar daugiau darbuojasi ir deda pastangas kuogreičiausiai sudaryti visą 1000 dolerių nuo Kingstono lietuvių. Visi dirba...

Užsienio spauda.

Prieš Baltijos Valstybių Sąjungą.

Pasak žinių iš pilnai patikimų šaltinių Maskvoje Latvijos atstovui Tarybų valdžia pranešus, kad Baltijos Valstybių karo sąjungą Tarybų valdžia skaitys—„Caus belli“.

Bolševikai daug savo jėgų sukongcentravo Gruzijos ir Armėnijos pasieny, todėl ir su Lenkija jiems nepasisekė. Viršų padėtoji žinia apie Baltijos Valstybių Sąjungai priešinimąsi yra pirmutinis Tarybų Rusų naujo karo politikos pažymys.

Nors greičiau tai yra pasipriešinimas Prancūzų ir Lenkų pastangomis atstumti rusus nuo jūrų. Sutartyse su Latviais ir Estais Rusai stengėsi iškovoti patikrintą kelią į jūras. Ryga pasidarė svarbiausiu uostu įvažiuojant į Rusiją ir išvažiuojant iš ten. Ateinanti Baltijos Valstybių Konferencija rodosi iššaukė Maskvoje subruzdimo.

Nauja Baltijos Valstybių Konferencija Rygoje, kur bus rasta bendra politinė linija prieš—Lenkijos grobimo pastangas. Šios Valstybės stengias kuo ankščiau tarp savęs susijungti.

Lietuvių—Lenkų ginčą rišant Lietuva gali pilnai pasitikėti Latvijos ir Estų morale paspirtimi.

Lenkai veda su Estais derybas del sąjungos prieš Rusiją. Ypač šiuo klausimu yra daug naveikęs lenkų Estuose atstovas Vasilevskis.

Į Briukselio konferenciją nuvykę Gudų atstovai. Ginčijamose srityse žymi gyventojų dalis gudai. Todėl jų balsas turėsias svarbos.

Deutsche Allg. Zeit.

Lietuvių-lenkų derybos.

Prancūzų laikraštis „Le Temps“ gegužės 17-tą įdėjo savo specialinio korespondento straipsnį apie lietuvių-lenkų derybas Briukselyje. Korespondentas taip rašo:

„Lietuvių-lenkų derybos, tarpininkaujant Tautų Sąjungos atstovui, M. Hymansui, tęsiama. Ligšiol buvo bendrai tyrinėjami politiniai, kariniai, ekonominiai santykiai, kurie galėtų sujungti abi valstybi gerai patikrindami jų ateitį. Bet ir pagrindinio klausimo svarstymas nebegali būti toliau atidedamas. Lietuvių delegacija savas pažiūras išdėstė šeštadienį laike posėdžio. Lenkų delegacija išdėstys rytoj.

Lietuvių-lenkų netarplinius pasitarimus Kauno valdžia už Vilnių pasiūlė lenkams prekybos sutartį ir laisvą naudojimąsi Nemunu. Lietuva jau padariusi prekybos sutartį su sovietais ir lenkai čia neturį gauti ypatingų pirmenybių. Kai Nemunu, tai Lenkija galinti laisvai juo naudotis, kadangi Versalės sutartis padariusi jį internacionaliu. Varšavos valdžia šituos pasiūlymus atmetė. Bijoma kad lietuvių delegacija Briukselyje tes Vilniaus gyventojų teisių patiems apsispresti ignoravimą, o laikysis vien savo pažiūrų.

Iš kitos pusės lenkai tvirtai laikosi savo pažiūrų. Jie ir sekamose derybose, kaip ir dabar, greičiausia gins šitą tezę Vilnius lenkiškas. Prieš mūsų norą Plebiscito nebuvo. Nes neleisime, kad Vilniaus likimas būtų išspręstas ne atsiklausus nuomonės užinteresuotų gyventojų; ar tai bus plebiscitas, ar kitas kuris būdas, nedaro skirtumo. Ir mes stovime, kad tas ar kitas būdas yra būtinas patenkinančiai išrišti šį klausimą. Maža vilties, kad tokioms sąlygoms dvi pusės rastų dirvos susitaikyti. Kai kurios grupės, arti stovinčios ir sekančios derybų eigą, išreiškia, kad jei Tautų Sąjunga pasiėmė pašalinti nesusipratimą, tai dabar jos atstovai konferencijoje turėtų iš susitaikymo ir pasiūlyti abiem pusėm priimti sutaikinantį ir patenkinantį nuosprendį, kuris iš abiejų pusių pareikalautų nusileidimo ir net aukų, bet kuris Rytų Europoje nustatytų taiką, o svarbiausia pašalintų „balkanizaciją“ kraštuose, kur politinė tvarka jau nebeįvedama. Kadangi šis sutaikinimas glūdi Europos interesuose, Tautų Sąjunga gali Lietuvą ir Lenkiją palenkti priimti savo pažiūras. Koks bus tas nuosprendis? Rodosi, šiose grupėse vadovauja nuomonė, kad vienintelė išeitis yra ne daugiau ar mažiau teisingame padalijime ginčijamos teritorijos, delto, kad šis salkas nei vienai, nei antrai pusei neduos patenkinimo, o ekonominiu žvilgsniu būtų pragalštingas—bet abi pusės sujungti federacijos formoje. Vilnius gali būti Lietuvos dalimi, o mažumos teisės būtų ginamos politinės dvikantoninės organizacijos. Lenkija, už jos pasiaukavimą gautą patikrinimą išleisti į jūras ir ekonominiai abi valstybės laimingai gyvuotų. Suprantama, šioje federacijoje abi valstybi turėtų lygiu teisių. Bet pirmiau turėtų susitarti dėl abiejų valstybių užsienio politikos ir bendro apsigynimo suderinimo.

Tokia tai formula čia vadaujanti. Kitos formulos dar smulkiai neišdėtos, taip pat gali būti svarstytinos. Bet kadangi dvi delegacijos vargu laisvu būdu prieis susitarimo, tai Tautų Sąjunga turėtų imtis iniciatyvos prie tokios susitarimo privesti“.

Rusų susirinkimų laisvė.

Idomų vaizdėlių gali kartais išgraibyti iš rusų spaudos. Žemiau talpiname „Krasnaja Gazeta“ ištrauką kur matyti susirinkimų papročiai:

— „Butas taip pripildytas, kad nematyti didžiulės dirbtuvės įrengimo. Darbininkų spiečius užia, gaudžia, siaučia.

Vargais pasiekama šokios tokios tylos. Pranešėjas aiškina darbininkų inspekcijos reikšmę. Publika klausos. Bet pamazėl kyla neaiškus šauksmas, beldėys. Matyti minioje kaž kas „dirba“.

— „Reikia perkel susirinkimą. Tame bute negalima“.— Tai pirmasis mėginimas nutraukti susirinkimą.

Priešus minimalės tvarkos išėina kalbėtojas. Kažkas iš lėto, aiškinasi nevykusiai, sustoja, dažnai užmiršta ką kalbėjo. — Ten buvo pranešimai, sako kalbėtojus apie susirinkimą, į kurį nuo visų buvo deleguotos, visoki klausimai. Tai ir visa. Rodos, visa,— pabaigia jis.

— Kas gi del revizijos komisijos? Kažkas susirinkusiųjų primena.

— A, tiesa. Užmiršęs buvau. Taip, ten jie tikrino. Rado, teisingai visa. Tik rodos kaž koki nenuoseklumą pastebėjo: neužteko 3½ pūdų miltų. Šiaip gi viskas. A, tiesa, buvau užmiršęs, kad pasibaigus oficialiam pranešimams kaž kas išėjęs pasakė—Pirma negu kinkyti arkli į vežimą, reikia jį, pasotinti, vėliau gi botagu raižyti.

Galva skaudėjo ir aš išėjau.

Kada ta visa aš girdėjau (rašo komunistų atstovas), aš vis daugiau pavojaus jaučiau.

Gudri ir sumani politika! Norėta įskiepyti darbininkams apatijos, norėta parodyti, kad neįdomus nereikalingas darbas—susirinkimai, kur „jie“ kaž ką daro, kalba, svarsto.

Komunistų atstovas iškeikęs susirinkimų ardytojus buvo pataišęs ūpą, bet nelgam. Vėl kilo triušmo ir nepasitenkinimo. Veltui dingo visos komunistų pastangos.

— Tegul išėina, kas nori išėit, kam kantrybės neužtenka,—gudriai pašiepdamas siūlo susirinkimo ardytojas, visa laiką nekaltai šypsodamas sau barzdoja.

Jei darbininkai tokių priemonių griebiasi, matyti ne saldu jiems.

Ja.

Lenkų laikraštija.

Jau iširus Briukselio konferencijai nors ir neturį tiek svarbos kiek pirma lenkų spaudos balsai Vilniaus klausimu, bet visgi jie yra kartais įdomūs.

Laikraštis „Czas“ skundžiasi, kad už jų pasiaukojimą,—gražinimą Vilniaus Lietuvai, jiems nieko nežadama. Jis tebekartoja senai įkirėjusią pažįstamą dainelę. Tik pati Vilniaus srities liaudis gali išrišti savo likimą, būtent: ar visai su Lenkija susijungti, ar padaryti su ja federacijos ryšius. Apie visišką Vilniaus atsisiskyrimą nuo lenkų jie negali nė sapnuoti.

Jų federacija numatoma: bendras abiejų Respublikų viršininkas, bendra užsienių reikalų politika, ankštas susirišimas su lenkais karo, ūkio ir kitose srityse. Reiškia panorėjus lenkams testį savo grobimų žygius lietuviai turėtų kovoti ir kraują lieti už visai tolimus ir svetimus lenkų ponijos norus.

„Gazeta Warszawska“ konstatuoja, kad dabar Lenkų Respublika, išgyvenanti sunkiausias nuo Versalės taikos meto dienas. Ir Vilniaus ir A. Silezijos kuo aštriausiai atsistoję lenkams klausimai. Be to vidinė jų suirutė prie to prisidėjus.

Dar gi Lloyd George'as aiškiausiai pasisakė esąs lenkų politikos priešininkas.

Jie Hymans'o pasiūlymo priimti jokia būdu negali. Čia jiems didžiausia skriauda: lietuviai gauna, ko senai geidė, Vilnių, Suvalkijos dalį.

Jie Vilniaus jokia būdu neatiduosią. Nes syki Lietuvai gražinę, tuo pačiu išsižadėtų savo teisių joms.

Pakilus gi Rusija, toliau samprotauja laikraštis, sieks atsiimti Vilnių. Tai galės pasiekti. Jie nebeturės susisiekimo su Latviais, ką taip sunkiai Rygoje nuo Sovietų Rusijos iškovojo.

Či lenkų socialistų partijos „Robotnik“ stovi už tai, kad minėtas siūlymas būtų priimtas pamatu lietuvių-lenkų deryboms. Jie remiasi savo išvedžiojimais jiems iš Vilniaus atsiųstu draugų atsisakimu.

Ne pasileka beabeja prie senų savo federalistinių idėjų. Jos nė kiek nepakitėjo. Tik gal kiek konkrečiau aiškia Lietuvos suverenumo teises pagrobti.

Nieko nešimoko nei ne pajuto lenkai. Tie patys jų grobimo planai. Ir Vilniaus klausimo rėšimas pasileka mums skaudžiuoju sopuliu.

Lenkų lėmimai.

Mes tik nusijuokti galim iš lenkų melo, kura rado sau vietos gan išsiplatinusiam laikrašty: „Rzeczpospolita“. Bet kitataučiai, juk jie ir patikėt gali!

„Vienas lenkų ryšio oficerius prie Tautų Sąjungos tik nenukentėjo nuo lietuvių žiaurumo. Miesto komendantas sutikęs minėtą oficerių netoli viešbučio, kur yra Tautų Sąjungos atstovai apsistoję, įsakė praeinančiam kareiviui tą oficerių areštuoti.

Bet kol komendantas kalbėjos su kareiviui, lenkų oficerius suspėjo įeiti į viešbutį. Kareivis vijoai pasakui ir pradėjo ieškoti po kambarius.

Tik pulkininkui Bergera suprotstavus, kareivis apleido viešbutį.

Štai kokių priemonių griebiamasi, kad mus pasaulio akyse apšmeižti.

Fukaso, I K. Lig. gydyt.
Gasiūnas, Rik. Sk.
Glovaokis, plkn.
Čičautas, I r. p. ltn.
Gricius, Sus. sk. kpt.
Jackevičius, 2 r. p. plkn.
Jankauskas, Int. sk.
Janulka, 5 p. p. ltn.
Karo Mokykla (12 knygų)
Kasperskis, san. vad. k.-v.
Kazilūnas, 2 atak. laz.
Konglieteris, 6 p. p. v. ltn.
Krogždalis, 8 p. p. k.-v.
Krukonis, 2 K. Lig. v. ltn.
Kudarauskas, Rik. sk. k.-v.
Ladyga, plkn.-ltn.
Lazauskas, V. K. B. Št. k.-v.
Matelka, k.-v.
Mažuknas, 8 Sus. sk.
Michalauška, Art. Brig. v. ltn.
Michuraitė, Int. sk.
Motiejūnas, Int. sk. k.-v.
Noreika, 2 p. p. kpt.
Petrikas, Int. sk. k.-v.
Pilgorskis, M. e.-t. bat. v. ltn.

Pospolevas, Latv. k. atak.
Lietuvoje
Pranekūnas, proek. kom. k.-v.
Prostko, I parub. p. kpt.
Ruseckas, Tiek. Vad. ltn.
Sietkovskis, plkn.
Stanella, 4 p. p. ltn.
Stankus, tiek. vad.
Stasenas, Raud. Kr. Vėst.
Skimadnis, I div. št.
Sruogas, 8 p. p. ltn.
Skirpetūnas, IV div. št. ltn.
Skorulis, 2 p. p. major.
Šernas, I K. Lig. rašt. v.
Šalickis, Auto-bat. krm.
Šviralis, 6 p. p.
Urbella, 6 p. p. ltn.
Uspenskis, Gudų A. Bat. plkn.
Verbičkis, telegr. sk.
Vilūnas, sus. sk.
Vitolis, proek. kom. plkn.
Žadeika, K. Mokyklos
Žiurgnytė, valdininkė
Žilinskis, 7 p. p. kpt.

Gen. Št. Lit. Št. knygynas

Padėkos.

Iš Amerikos lietuvio Juozo Kesmino (815 Park Ave, Racine, Wis) gavau ir išdailijau pulke 35 ekzemplorius Lietuvių Darbininkų kalendoriaus 1921 metams. Už auką tautiečiui draugų vardu ačiu.

Viršila Vilknauskas Leonas.

9-to pėst. L. Kun. Vytenio pulko Švietimo Komisijos Iždininkas ir sekretorius.

Per Amerikos „Darbininko“ administratorių pfi. strdą Literatūros Skyriaus gauta 30 dežučių plunksnų aukų Lietuvos kareiviams. Literatūros Skyrius tariu už tai padėkos žodį.

Pranešimai.

Atsimindamas švietėjų suvažiavimo pageidavimą, pranešu, kad gegužės mėnesį 3 p. pulke batalionams (atskiriškai kiekvienam) mano buvo padaryta 12 paskaitų šiomis temomis:

- I. Ištikimumas. (Sau, draugams ir tėvynei).
 - II. Taupumas. (Jo svarbe šalmynoje ir valstybėje. Pavyzdžiai kalmynų tautų taupume).
 - III. Ką mums duoda nepriklausomybė?
 - IV. Dabartinė mūsų ir mūsų kalmynų padėtis. Anksčiau darytų paskaitų temų nepaduodu, nes jos nurodytos raštu pranešime švietėjų suvažiavimo metu.
- Kun. M. Jonaitis
3 pulko kapellonas.

Generalinio Štabo Literatūros Skyriaus knygynas prašo žemiau paminėtų asmenų sugrafinių knygų paimtas 1919—1920 m.

Andriulaitis, 4 p. p. viršila Bergmanas
Brevičius, Auto-bat. ltn. Budrevičius, Arm. Tola. v. ltn.
Čičautas, 6 p. p. ltn. Engmanas, I r. p. kpt.

Leidžia O. Št. Literatūros skyrius.

Redaguoja Periodinių raštų Redakcija.

Lietuvos Valstybės spaustuve. Kaunas, Totorių gatvė Nr. 14.

89 391033

Redakcijos atsakymai.

Nuobarai Petriui. Kreipkitės pas savo vadą. Sutikėsiul. Kareiviams alga padidinta: oliniui—120 auks., grandiniui—130 auks., jaun. puskar.—150 auks., vyr. puskar.—180 auks., viršilai—250 auks. Žūrėk įsakymą 80 Nr.

Maculevičiui. Negali parduoti, bet gali išnuomoti.

Vyr. puskar. Ambražaičiui. Į Karo Miličios Mokyklą priimami sveiki, geri ir ištikimi žmonės, baigę nemažiau kaip dviklasę pradedamąją mokyklą, arba išsilavinę gerai skaityti ir rašyti. Į kitą laidą priimami tik su atestacijomis ligi birželio 15 d. Kad pastojus iš pulko reikia kreiptis pas savo teologinį viršininką. Besimokydami alga gauna kaip ir kareiviai pulke, o puskarininkai, nešimantys būrininko ar skirininko vietos, kaip oliniai. Baigę Mokyklą prilyginami prie specialistų (sak. karin. monei 856 Nr. 6 §. Karo Miličios pagrindiniai dėsniai paskelbti Lietuvos karininkams įsakymu 856 Nr. 6 §.

Burneikai. Žemės prašyti reikia ne tėvai, bet Tamstai pačiam.

J. Tamoliūniui. Galima, kokiu būdu—žūrėk Karo Nr. 22.

Bruzgiui. Negalima. Antanui Kučinskui. Žinoma iš to dvaro, iš kurio Tamstą paėmė. Bet be reikalo Tamstos šeimyną grįžo atgal, nes todėl sunku bus begauti ką nors.

Konstantinui Juobiui. Niekas neturi teisės atimti tą žemę iš Tamstos tėvo. Dėl miško kirtimo, nieko negalima atsakyti, nes iš Tamsto klausimo nematyti, kieno tas miškas.

Šimkui. Kal ką sunaudosime, bet Tamstai dar reikia pasimokyti lietuvių kalbos (rašybos).

Kariškiui. Kreiptis pas Kauno apskr. žemės ūkio įgaliotinį pristatant tas visas šilnas.

J. Adomaičiui. Jeigu Tamstai nesimokėte, tai gali gauti žemės kreiptis pas apskr. žemės ūkio įgaliotinį.